



Από τη γνώριμη αστυνομική αυθαιρεσία στο νεόκοπο αστικό μιλιταρισμό

Κωστής Μαργιόλης

Το πτώμα του **Μάικλ Μπράουν** βρισκόταν επί ώρες στο δρόμο το απόγευμα του περασμένου Σαββάτου 9 Αυγούστου. Όμως, πριν ακόμα διαλευκανθούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες «εκπυρσοκρότησε» το όπλο του αμερικανού αστυνομικού που δολοφόνησε εν ψυχρώ τον 18χρονο από το Φέργκιουσον του Μιζούρι, τα κανάλια είχαν ήδη ανακαλύψει την κατάλληλη φωτογραφία που θα έδενε με την (προκατασκευασμένη) εικόνα ενός αφροαμερικανού: λάτρης της ραπ μουσικής, σχετικά μυώδης, άρα πιθανόν βίαιος και παραβατικός, ίσως μέλος κάποιας συμμορίας κι έτσι σχεδόν βέβαια ύποπτος. Ύποπτος γενικώς. «Δικαίως» λοιπόν ο μπάτσος άδειασε το όπλο του πάνω στο σώμα ενός άοπλου νεαρού τον οποίο υποτίθεται ότι είχε εντοπίσει μετά την κλήση γείτονα για κλοπή σε κοντινό κατάστημα –με την οποία δεν είχε, ωστόσο, καμία σχέση.

Ο φίλος τού θύματος έζησε για να βεβαιώσει πώς στήθηκε το σκηνικό. Ο Μάικλ Μπράουν και ο Ντόριον Τζόνσον περπατούσαν πάνω στο δρόμο. Ένα περιπολικό τους πλησιάζει, ο αστυνομικός τους ζητά να ανέβουν στο πεζοδρόμιο, εκείνοι του απαντούν ότι απλώς πλησιάζουν στο σπίτι τους και παραβαίνουν την εντολή. Η αστυνομική εκδοχή του συμβάντος θέλει τον Μπράουν να προσπαθεί να αφοπλίσει τον αστυνομικό παρά το γεγονός ότι τόσο αυτός όσο κι ο φίλος του δεν κουβαλούσαν πάνω τους τίποτα που θα μπορούσε να τους κάνει να έχουν τέτοια «αυτοπεποίθηση». Μάρτυρες βεβαιώνουν ότι οι δυο φίλοι άκουσαν, καθώς απομακρύνονταν, πυροβολισμούς κι αμέσως σήκωσαν ψηλά τα χέρια. Όμως ο βγαλμένος από χολιγουντιανή ταινία καταδίωξης αστυνομικός συνέχιζε να πυροβολεί (αδιευκρίνιστο ακόμα πόσες φορές) μέχρι το ένα από τα δύο παιδιά να πέσει νεκρό στο οδόστρωμα.

Οι διαμαρτυρίες ενάντια στην αστυνομική αυθαιρεσία ήταν αρχικά χλιαρές αφού τέτοια γεγονότα κάθε άλλο παρά σπανίζουν στη «χώρα της ελευθερίας». Όμως τρεις μέρες μετά τη δολοφονία όλα έδειχναν ότι η υπόθεση Μπράουν οδεύει (και αυτή) προς τα αρχεία των διωκτικών αρχών. Το FBI είχε διατάξει μεν έρευνα για την υπόθεση, όμως οι αρχές αρνούσαν (μέχρι και προχθές 15 Αυγούστου) να δώσουν στη δημοσιότητα το όνομα του δράστη «για λόγους ασφαλείας», ενώ παρέμεναν επισήμως αδιευκρίνιστες οι συνθήκες της δολοφονίας. Την ίδια στιγμή η μιντιακή προπαγάνδα είχε φιλοτεχνήσει για το θύμα το προφίλ του οιονεί παραβατικού ράπερ.

✘ Ο τυχαίος τηλεθεατής δεν είδε στην οθόνη του τη φωτογραφία του Μπράουν ως απόφοιτο του λυκείου που ετοιμάζεται να φοιτήσει στο κολέγιο της περιοχής του αλλά εκείνη που τον δείχνει να σχηματίζει με τα δάχτυλά του το σήμα της νίκης: ένδειξη ότι ανήκει σε κάποια από τις συμμορίες της περιοχής όπου πλειοψηφεί ο πληθυσμός των μαύρων. Ακόμα χειρότερα, ο άσχετος με την περιοχή κόσμος μάλλον δεν άκουσε λέξη για τους φυλετικούς διαχωρισμούς που επικρατούν στην περιοχή (όπου οι -κατά βάση- λευκοί αστυνομικοί συλλαμβάνουν 9 στις 10 φορές κάποιον μαύρο ως ύποπτο τέλεσης παράβασης ή εγκλήματος), ή για την ταξική διαστρωμάτωση της τοπικής κοινότητας όπου η φτώχεια φαίνεται να προτιμά τις οικογένειες των μαύρων. Κάτι που ισχύει άλλωστε και στο σύνολο της χώρας όπου, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Urban Institute, οι οικογένειες των λευκών διαθέτουν κατά μέσο όρο έξι φορές μεγαλύτερο εισόδημα από εκείνο των μαύρων.



Από τη μια λοιπόν η εξελισσόμενη επιχείρηση συγκάλυψης των ευθυνών και από την άλλη το άριστα μεθοδευμένο επικοινωνιακό παιχνίδι της κατασκευής ενόχων (με βάση το χρώμα του δέρματος, τις μουσικές επιλογές ή γενικώς την «περιρρέουσα ατμόσφαιρα» της γειτονιάς) έδωσαν το έναυσμα για να εξελιχθούν οι διαμαρτυρίες σε ένα ξέσπασμα βίας και σε «θεαματικά επεισόδια» σε βάρος καταστημάτων της πόλης. Όμως η βία δεν προκλήθηκε απλώς

από την «αυθαιρεσία» ενός αστυνομικού, τις οικονομικές ανισότητες ή τις όποιες άλλες αντιξοότητες της καθημερινότητας στο Φέργκιουσον. Ήταν η ίδια παρουσία των «στρατευμάτων κατοχής» που εμφανίστηκαν για να καταστείλουν τις (μάλλον ήπιες) αντιδράσεις σε μια πόλη του αμερικανικού Νότου με μόλις 20.000 κατοίκους, δημιουργώντας σκηνικό απόβασης πεζοναυτών σε εμπόλεμη ζώνη της Μέσης Ανατολής.

Βέβαια η εμφάνιση πάνοπλων αντρών της αστυνομίας, ντυμένων με χακί παραλλαγή, εξοπλισμένων με αυτόματα πολυβόλα και διόπτρες νυχτερινής όρασης, που περιπολούν στους δρόμους της πόλης με θωρακισμένα στρατιωτικά οχήματα δεν ήταν μια «ακραία» επιλογή που αποσκοπούσε απλώς στον εντυπωσιασμό. Τα τελευταία χρόνια και κυρίως μετά την κατάρρευση των Δίδυμων Πύργων οι ομοσπονδιακές δυνάμεις ασφαλείας ξοδεύουν πολλαπλάσια ποσά σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες για την αγορά βαρύ οπλισμού, ελικοπτέρων, τεθωρακισμένων οχημάτων και άλλων ειδικών εξαρτημάτων που προορίζονται για την καταστολή «αντικοινωνικών συμπεριφορών» εντός αστικών περιοχών. Σύμφωνα με τα στοιχεία που επικαλούνται σε πρόσφατο άρθρο τους οι New York Times, οι ετήσιες δαπάνες της αμερικανικής αστυνομίας για στρατιωτικό εξοπλισμό έχουν αυξηθεί από 1 εκατ. το 1990 σε 450 εκατ. το 2013. Και φυσικά αυτός ο πανάκριβος εξοπλισμός δεν έχει αγοραστεί για να σκουριάζει σε αποθήκες, ούτε για να χρησιμοποιείται μόνο σε ασκήσεις προσομοίωσης της «υψηλής έντασης αστυνόμευσης» (high intensity policing), όπως αναφέρεται στην αργκό των αμερικανικών εγχειριδίων.



Τέτοιες «ευκαιρίες», σαν αυτή των ολιγοήμερων ταραχών σε μια μικρή πόλη (χωρίς ενδείξεις επέκτασης ή χωρίς προηγούμενο παρόμοιων συνθηκών) αποτελούν την ιδανική συνθήκη για τη μεταφορά τού εκτός συνόρων «πολέμου κατά της τρομοκρατίας» στο εσωτερικό της αμερικανικής επικράτειας και για την εκ νέου οριοθέτηση του τι είναι νόμιμο και τι όχι στο πεδίο της κοινωνικής διεκδίκησης και της πολιτικής διαμαρτυρίας. Όλη η ρητορεία περί «ασύμμετρων απειλών» που δέχεται το αμερικανικό έθνος ή ακόμα και το

σύνολο του δυτικού κόσμου βρίσκει, με ανάλογες αφορμές, τους όρους (της δικαιολογημένης από τις συνθήκες) εφαρμογής της σε αστικό περιβάλλον και της απόλυτης αφομοίωσής της από το ντόπιο πληθυσμό. Έτσι ένας «τυχαίος» θάνατος από εκπυρσοκρότηση όπλου αστυνομικού (ανεξαρτήτως της αποκάλυψης των πραγματικών συνθηκών της δολοφονίας και της καταδίκης ή μη του δράστη) μετατρέπεται, με τους κατάλληλους χειρισμούς της εξουσίας και τη φιλική συνδρομή των ΜΜΕ, σε προνομιακή συνθήκη αστικοποίησης των στρατιωτικών επιχειρήσεων ή στρατιωτικοποίησης του δημόσιου χώρου.



(* Στο βιβλίο Πόλη, Κρίση και Πυρωμένο Σίδερο του Χρίστου Φιλιππίδη που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις futura παρουσιάζεται μια πολύ ενδιαφέρουσα ανάλυση της νέας κουλτούρας για τη δημόσια ασφάλεια που διαμορφώνεται διεθνώς και στη χώρα μας)